

Predmet: Porodična pedagogija

Planom rada, predviđene oblasti proučavanja:

PORODICE U PRVOBITNOJ ZAJEDNICI

Promiskuitet (celo društvo predstavlja jedan brak tj. porodicu, nema zabrana polnih opštenja između srodnika).

Grupna porodica (porast matrijalne proizvodnje, podela rada, društvo se cepa na generacije: decu, odrasle i starce. Zabranjeni odnosi između pripadnika raznih generacija a dozvoljeni unutar istih generacija; brat-sestra),

Sindijazmička porodica (nastaje iz grupnog braka, zabranom sklapanja braka između srodnika iste generacije. Prvi rodovi se počinju računati po majčinoj liniji - **materinski klan**. Sa prelaskom ljudi na stočarstvu i zemljoradnju raste značaj muškarca u društvu i srodstvo se računa po očevoj liniji - **patrijahalni klan**).

Monogamska porodica (nastaje na višem stupnju varvarstva i predstavlja uvod u civilizaciju. Postoje tri tipa; patrijahalna, savremena i socijalna monogamska porodica. Glavna obeležja: **ekonomsko** (počiva na privatnoj svojini, čiji nosilac, najčešće muškarac, ima prevlast), **pravno** (pravna nejednakost počiva iz ekonomske nejednakosti i ovde se održava nejednakost muškarca i žene), **moralno** (moral je dvostruk, jedan za muškarca - dozvoljeno bračno neverstvo - drugi za ženu).

KLASIFIKACIJA ISTORIJSKIH TIPOVA PORODICE

Rodovski tip porodice karakteriše porodično jezgro a bračne veze se temelje na dužnostima. Porodice su vezane za nomadska plemena ili određenu teritoriju doživotno. Autoritet se zasniva na starosnom principu budući da su stari nosioci tradicije.

Patrijahalni tip porodice karakteriše poštovanje muža i održanje tesne veze sa srodnom grupom po očevoj liniji. Porodica nije mobilna i više generacija živi zajedno.

Egalitarni tip porodice karakterišu labavije srodničke veze i veći stepen razvoda jer brak više nije ugovor između srodnika. Porodica migrira ka urbanim centrima a osnovu njene egzistencije čini lična zarada, te se upošljavaju svi članovi sposobni za rad.

PROCESI FORMIRANJA LIČNOSTI U PORODICI

Kultiviranje tj. razvijanje fundamentalnih ljudskih sposobnosti (učenje jezika, načina komunikacije, preuzimanje iskustva iz date kulture, osposobljavanje za samostalnost).

Socijalizacija tj. proces kojim se dete uvodi u pravila društvenog života ali uz istovremeno stvaranje i sopstvenih kriterijuma ponašanja.

Individualizacija tj. proces pomoću koga se razvija unutrašnji sistem motivacije u skladu sa sopstvenim potencijalima.

OSNOVNE FUNKCIJE PORODICE

Reproduktivna funkcija koju karakteriše natalitet i mortalitet.

Ekonomska funkcija koja nije jedinstvena jer patrijahalnu karakteriše potrošačka i proizvođačka funkcija a savremena porodica je konzumna zajednica.

Ekonomska funkcija tj. brak počiva na ljubavi i uzajamnom pomaganju.

Zaštitna funkcija koja ima dva oblika; društvenu zaštitu i porodičnu zaštitu (izdržavanje, nasleđivanje,..)

GENERACIJSKI ODNOSI U PORODICI

Intrageneracijski odnosi označavaju da se radi o odnosima odraslih, formiranih ličnosti koji na temelju sopstvenog izbora zasnivaju porodičnu zajednicu tj. brak

Intergeneracijski odnosi su složeniji jer se zasnivaju između članova porodice različite dobi (roditelji - deca)

TIPOVI RODITELJA IZRAŽENI KROZ STAVOVE PREMA DETETU

Prebrižni roditelji, Strogi roditelji, Ambiciozni roditelji, Prezaposleni roditelji, Demokratski tip.

NAVIKE I ZNAČAJ PORODICE U FORMIRANJU NAVIKA

Navike su načini vršenja određenih radnji, koje se vežbanjem učvršćuju. Za decu u ranom detinjstvu je značajno da steknu; **kulturno-higijenske, radne i navike ponašanja.**

METODE PORODIČNOG VASPITANJA

Metoda ubeđivanja → zahtevi ove metode: što potpunija argumentacija, više očiglednog, konkretnog, sistematičnost u toku razgovora,

Metoda vežbanja i navikavanja → kojom se razvijaju određene navike i veštine,

Metoda podsticanja → pohvale, obećanja, nagrade,

Metoda sprečavanja → nadzor, primedba, kritika, zabrana.

PRINCIPI PORODIČNOG VASPITANJA

Princip ličnosti deteta je prvi princip porodične pedagogije. Dete moramo tretirati kao ličnost, uvažavati ga, saslušati, dogovoriti se,...

Princip potpune angažovanosti podrazumeva ravnopravno uključivanje deteta u život porodice, **Princip pozitivne orijentacije** podrazumeva da se roditelji oslanjaju na pozitivna svojstva svog deteta,

Princip međusobnog poverenja,

Princip jednostavnosti podrazumeva kordiniran rad oba roditelja,

Princip doslednosti traži od svakog roditelja ili vaspitača doslednost, tj. dete mora da prihvati red, preuzete obaveze, uvažavanje,

Princip individualnog prilaženja.

PORODICE SA POREMEĆENOM STRUKTUROM

Nepotpune porodice:

Porodice jednog roditelja s detetom (najtipičniji oblik nepotpune porodice),
Porodice dece bez oba roditelja (umrli roditelji, napuštena deca, roditelji u inostranstvu), Bračni par bez dece.

Razlikujemo 4 grupe vanbračne dece:

Nahodčad (napušteno dete koje trajno ostaje bez oba roditelja),
Vanbračno dete koje živi sa majkom i čije očinstvo nije utvrđeno,
Vanbračno dete čije je očinstvo utvrđeno sudskom odlukom a ne dobrovoljnim činom
Vanbračno dete koje kasnije dobija status bračne dece (pozakonjenje)

POREMEĆAJI MATERINSTVA

Kriterijumi za ocenjivanje majčine ličnosti;

Intelektualna obdarenost,
Percepcija stvarnosti,
Sposobnost za emocionalne odnose,
Predstava o sebi i drugima.

Načini na koje majka može reagovati na osećanje promašenosti materinstva;

- ▶ **Da ubeđuje sebe da je dete rođeno rđavo i da ona tu ništa nemože učiniti i**
- ▶ **Ceo problem izbegava tako što se emocionalno odvaja od deteta i razvija interesovanja u drugom pravcu.**

POREMEĆAJI OČINSTVA

Prošli faktori predstavljani diferencijacijom muškosti u ličnosti oca uslovljeni njegovim tipom emocionalne pripremljenosti (dete se koristi kao dokaz muškosti, potencije, uspeha).

Spoljašnji uticaji se ogledaju u emocionalnoj integraciji muškarca u odnosu muž - žena, otac - dete (ražočarenje u ljubavnom životu sa ženom kompenzuje se izraženom ljubavi prema detetu). **Na poremećaj očinstva mogu uticati i očevi odnosi sa sopstvenim ili ženinim roditeljima.**

POREMEĆAJI MLADOSTI

Manifestacije poremećaja kod mladih ljudi su:

Nesigurnost,
Egocentričnost,
Seksualni nagoni,
Egzibicionizam,
Promenljive predstave o sebi (stvarno ili zamišljeno povređivanje samopoštovanja),
Emocionalna dezorijentacija.

Prilagođavanje mladih ljudi prati dve vrste faktora:

Fizičke promene (brzo rasteње i seksualni razvoj) i
Pritisak porodice i kulturne grupe (kada dete preraste dominaciju porodice njegova glavna briga je da svoje JA snažno orjentiše u odnosu na spoljni svet)

INTEGRACIJA I DEZINTEGRACIJA PORODICE

Integracija predstavlja vezu jedinstva, kohezije porodičnog života od kojih su najvažniji:

Zajednički interesi,

Privrženost i

Osećanje uzajamne ekonomske zavisnosti.

Elementi dezintegracije su:

Nedostatak zajedništva među članovima,

Nedoslednost u emocionalnom kontinuitetu.

PORODIČNI STRES I NJEGOVO PREVLADAVANJE

Porodični stres je stanje tenzije koje izrasta iz nekog opaženog zahteva koji traži adaptivno ponašanje. Porodični stres može imati 3 izvora:

Prelazno razvojne faze porodice,

Unutarporodični problemi,

Stres jednog člana porodice sa izvanporodičnim sistemom.

Razlikujemo 2 tipa prevladavanja porodičnog stresa:

Otpor nastalim promenama i

Adaptivno prilagođavanje datoj situaciji

PORODICE I DECA SA POREMEĆAJIMA U RAZVOJU

Grupisanje dece sa razvojnim smetnjama:

Deca sa senzornim smetnjama,

Deca sa telesnim smetnjama,

Deca sa nerazvijenim sazajnim sposobnostima,

Deca sa poremećajima govora,

Deca sa poremećajima motorike i

Deca sa poremećajima u ponašanju.

Problemi u porodici sa hendikepiranom decom:

Reakcije na psihofizički nedostatak deteta (posle prvog šoka, roditelji od sredine zahtevaju da ih ostave same i osnovno osećanje je tuga)

Podizanje hendikepiranog deteta (prvi problem je emocionalni a drugi je vezan za anksioznost koju roditelji trebaju prevladati tokom prilagođavanja na dete)

Vaspitni problemi (zbog visokog nivoa emocionalne osetljivosti ne preporučuje se korišćenje kazne u vaspitanju ove dece).

OBLICI NEPRILAGODENOG PONAŠANJA DECE

Pasivni oblik: Plašljivo dete koje se odlikuje povučenošću i oblici neprilagođenog ponašanja koji se ispoljavaju kod dece koja su lenja, bezvoljna, nezainterosovana.

Aktivni oblik definisan je ponašanjem na autoritativnost, zlostavljanje, maženje,....

KADA JE DETE ZRELO ZA OSNOVNU ŠKOLU

Dete je zrelo za školu kad ima:

Razvijene čulne organe,

Sposobnost koncentracije,

Stabilnost pažnje i

Donekle razvijene misaone sposobnosti.

Najveći problem mnogih škola predstavlja prelaz od igre na rad.